

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACH301-OST-2022-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	11-05-2022 09:00	Termin:	2022 VÅR
Sluttdato:	25-05-2022 14:15	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave - Stord		
Flowkode:	203 BACH301 1 OST 2022 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Naun:	Lydia Lups
Kandidatnr.:	729
HVL-id:	578391@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	12932
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Hvordan bruke de estetiske fag som tilnærming til flerkulturelle barn i barnehagen?

How to use the aesthetic subjects in kindergarten to approach multicultural children?

Kandidatnummer: 729

Malin Økland og Lydia Lups

Emnekode: BACH301

Avdeling for lærerutdanning og barnehagelærerutdanning

Veileder: Anna Blekastad Watson

Antall ord: 12932

Innleveringsdato: 25.05.22

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskolen på Vestlandet, § 12-1.

Innholdsfortegnelse

Norsk sammendrag	4
Engelsk sammendrag (Abstract).....	5
1.0 Innledning	6
1.1 Bakgrunn for valg av tema	6
1.2 Problemstilling.....	6
1.3 Oppgavens oppbygging	6
2.0 Teori- og begrepsavklaring	8
2.1 Flerkulturell	9
2.1.1 Flerkulturell barnehage	9
2.1.2 Språk	11
2.1.3 Foreldresamarbeid	11
2.2 Estetiske fag.....	12
2.2.1 Forming	12
2.2.2 Musikk.....	13
2.2.3 Drama.....	14
3.0 Metode.....	16
3.1 Kvalitativ og kvantitativ metode	16
3.2 Intervju som metode	16
3.3 Utvalg og presentasjon av informanter.....	17

3.4	Planlegging av datainnsamling og forberedelse før intervjuene	18
3.5	Beskrivelse av gjennomføring	18
3.6	Analysearbeid	19
3.7	Etiske hensyn	20
3.8	Metodekritikk	20
4.0	Presentasjon og drøfting av funn	22
4.1	Flerkulturell bevissthet hos personalet	22
4.2	Synliggjøring av det flerkulturelle mangfoldet i hverdagen.....	25
4.3	Estetiske fag som felles språk.....	29
4.3.1	Hundre språk, hundre måter å uttrykke seg på.....	29
4.3.2	Musikk som vei inn i fellesskapet.....	32
4.3.3	Drama som vei inn i fellesskapet.....	34
5.0	Avslutning	38
6.0	Litteraturliste.....	40
	Vedlegg 1: Intervjuguide	43
	Vedlegg 2: Informasjonsskriv og Samtykkeerklæring	45

Norsk sammendrag

I denne bacheloroppgaven har vi forsket på hvordan de estetiske fagene som, forming, musikk og drama blir brukt i tilnærming til flerkulturelle barn i barnehagen. Hvor hovedfokuset har vært på personalet og hvordan de anvender de estetiske fagene i møte med det flerkulturelle mangfoldet. Gjennom fire kvalitative forskningsintervju med barnehagelærere som har ulik erfaring med flerkulturelle barn og de estetiske fagene, har vi drøftet empiri fra intervjuene opp mot forskning og relevant teori. Det fremkommer at informantene har en bevissthet rundt det flerkulturelle arbeidet i barnehagen, hvor de har en reflekterende holdning over egen praksis. Informantenes tanker rundt flerkulturalitet er at det finnes likheter og forskjeller, og at disse er med på å forme fellesskapet. Videre kommer det frem at de ser på barn og foreldre med ulik kulturell og språklig bakgrunn som ressurspersoner inn i barnehagen. Informantene trekker frem at de synliggjør det flerkulturelle mangfoldet i barnehagen gjennom ulike markeringer og estetiske opplevelser i hverdagen, og de opplever at dette kan bidra til at barna kjenner stolthet og anerkjennelse over sin språklige og kulturelle bakgrunn. De vektlegger de estetiske fagene som forming, musikk og drama sin evne til å skape felles øyeblikk, og et felles språk som alle barna i barnehagen kan uttrykke seg gjennom.

Engelsk sammendrag (Abstract)

In this bachelor thesis, we have researched how the aesthetic subjects such as art, music and drama are used in an approach to multicultural children in the kindergarten. The main focus has been on the staff and how they use the aesthetic subjects in the face of multicultural diversity. Through four qualitative research interviews with kindergarten teachers who have different experiences with multicultural children and the aesthetic subjects, we have discussed empirical data from the interviews against research and relevant theory. It appears that the informants have an awareness of the multicultural work in the kindergarten, where they have a reflective attitude towards their own practice. The informant's thoughts on multiculturalism are that there are similarities and differences, and that these help to form the community. Furthermore, it appears that they look at children and parents with different cultural and linguistic backgrounds as a resource in the kindergarten environment. The informants point out that they make visible the multicultural diversity in the kindergarten through various anniversaries and aesthetic in everyday life, and they experience that this can contribute to the children feeling pride and recognition over their linguistic and cultural background. They emphasize the aesthetic subjects such as art, music and drama's ability to create common moments, and a common language through which all children in kindergarten can express themselves.

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Interessen for estetiske fag førte til at vi valgte en kunstfaglig fordypning i barnehagelærerutdanningen. Vi har begge erfaring og interesse rundt arbeidet med flerkulturelle barn i barnehagen. Dette vekket en nysgjerrighet rundt hvordan estetikk inngår i arbeid med flerkulturelle barn. Vi har selv erfart at musikk, forming og drama kan bidra til å skape en inkluderende barnehage, der språk- og kulturelle forskjeller blir en styrke inn i fellesskapet. Temaet for denne undersøkelsen vil derfor være estetiske fag som tilnærming til å arbeide med flerkulturelle barn i barnehagen. Bakgrunnen for vårt valg av tema er at det er et faglig interesseområde og et fagstoff som vi opplever det er forsket lite på. Som fremtidige barnehagelærere vil vi møte et flerkulturelt samfunn også i barnehagen. Når vi ser dette i sammenheng med vår interesse for de estetiske fagene, stiller vi oss undrende til hvordan vi som barnehagelærere kan arbeide bevisst med de estetiske fagene for å legge til rette for en inkluderende flerkulturell pedagogikk i barnehagehverdagen. Vi ønsker derfor å ha fokus på personalets rolle i denne undersøkelsen.

1.2 Problemstilling

Vår erfaring er at estetiske fag kan åpne for felles opplevelser både verbalt og nonverbalt i barnehagen. Disse felles estetiske opplevelsene kan utvide forståelsen og kommunikasjon i møte med flerkulturelle barn. Ut fra at vi deler denne erfaringen ønsker vi å undersøke problemstillingen: “Hvordan bruke estetiske fag som tilnærming til flerkulturelle barn i barnehagen?”

1.3 Oppgavens oppbygging

Oppgaven er delt inn i fem kapitler med underoverskrifter. I dette første kapitlet blir valg av tema og problemstilling presentert. Det påfølgende kapitlet er en teoridel, der vi avklarer og presenterer sentrale begreper, og presenterer aktuell teori og forskning som er relevant og som belyser problemstillingen. Deretter i kapittel 3.0 vil vi gjør rede for metodedelen, her vil refleksjoner, valg og begrunnelser som er gjort under forskningsprosessen trekkes frem. Videre i kapittel 4.0 vil vi drøfte de mest sentrale funnene i empirien i sammenheng med teori

om flerkulturell barnehage og estetiske fag, for å søke svar på problemstillingen. Kapittel 5.0 er en oppsummerende konklusjon av sentrale resultat av undersøkelsen vår, hvor de viktigste resultatene oppsummeres og vi besvarer vår problemstilling.

2.0 Teori- og begrepsavklaring

I dette kapitlet presenteres teori som er relevant for å belyse vår problemstilling. Kapitlet er todelt. Den første delen omhandler flerkulturalitet i barnehagen. Den andre delen vil belyse de estetiske fagene som tilnærming til flerkulturelle barn. Siden begrepene mangfold, kultur, assimilering og inkludering er begreper som går igjen i vår oppgave ser vi det som relevant å først forklare disse begrepene.

Marit Gjervan, Camilla Eline Andersen og Målfrid Bleka skriver i boken «Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen» (2012) at begrepet mangfold står for noe som er uensartet og handler om at noe er ulikt og forskjellig (Gjervan, Andersen og Bleka, 2012, s. 26). Barnehagen kan bestå av et mangfold, hvor ulike personer kommer sammen. Og det er i barnehagen at barna, personalet og foreldrene samhandler med hverandre, og dermed skaper en barnehagekultur. Marianne Schram og Mirjam Dahl Bergsland beskriver i boken «Barnehagens møte med kulturelt mangfold» (2021) begrepet kultur som verdier, kunnskap og erfaringer som et menneske har med seg. Kulturen kan ha innvirkning på hvordan vi samarbeider med og omgås hverandre (Schram og Bergsland, 2021, s. 8).

Siden vi i barnehagen kan møte mange ulikheter i språk og kulturer, er det relevant å se på begrepene assimilering og integrering mot hverandre. Assimilering betyr å gjøre eller bli lik. Det innebærer at grupper som er i mindretall gir avkall på sine særegenheter, og tilpasser seg sosialt og kulturelt til samfunnet. Integrering derimot betyr at en gruppe blir deltakere av samfunnet, samtidig som de bevarer sin kulturelle og språklige bakgrunn og identitet (Larsen & Slåtten, 2019, s. 110-113). Kari Spernes og Marianne Hatlem forklarer i boken «Den flerkulturelle barnehagen i bevegelse: teoretiske og praktiske perspektiver» (2019) imidlertid forskjellen på integrering og inkludering ved å si at integrering sier noe om retten til å være i et fellesskap, mens inkludering kan oppfattes som retten til å være forskjellig. Der barnehagen fungerer for alle barn og foreldre, og alle barna har en naturlig plass i barnehagens fellesskap (Spernes og Hatlem, 2019, s. 160-161). Siden inkluderingsbegrepet sier noe om hvordan barnehagen skal tilpasse seg barna og foreldrene og ikke hvordan de skal tilpasse seg barnehagen, opplever vi at dette er et mer dekkende begrep for vår oppgave.

2.1 Flerkulturell

I dette delkapittelet vil vi presentere teori som forklarer hvordan personalet kan arbeide med flerkulturelle barn i barnehagen. Kapittelet er delt inn i tre deler, flerkulturell barnehage, språk og foreldresamarbeid.

2.1.1 Flerkulturell barnehage

Vår problemstilling omhandler det flerkulturelle. Vi vil derfor gi et innblikk i hva en flerkulturell barnehage kan være og hvordan personalet arbeider i hverdagen for å møte det flerkulturelle mangfoldet.

Sigrun Sand skriver i boken «Ulikhet og fellesskap: Flerkulturell pedagogikk i barnehagen» (2020) at hva som gjør mennesker flerkulturelle og kjennetegn på flerkulturalitet oppfattes ulikt. Noen ser på flerspråklighet og ulik kultur som det som gjør deg flerkulturell, mens andre mener at en barnehage blir flerkulturell ved at barn som har en annen bakgrunn går i barnehagen. Selv om en barnehage har barn med bakgrunn fra forskjellige land, trenger ikke dette definere at den er flerkulturell (Sand, 2020, s. 79). Spernes og Hatlem (2019) underbygger dette ved å si at barnehagen ikke *er* flerkulturell, men at det de *gjør* gjennom handling i praksis, definerer om de er en flerkulturell barnehage. Det personalet gjør, i form av organisering, pedagogisk innhold og måter å arbeide på i hverdagen, må gjenspeile en «flerkulturalitet» for å kunne kalle seg en flerkulturell barnehage (s. 65-66). Ifølge Wenche Aasen (2018) kan kritisk refleksjon bidra til at verdier og holdninger, samt kulturelle forutsetninger og tankeganger synliggjøres (s. 176).

Gjervan et al. (2012) peker på utfordringer rundt mangfold og forklarer at slike utfordringer mestres ved at personalet har kunnskap, erfaringer og gode holdninger til mangfoldet. Personalet kan oppleve det som utfordrende å tilrettelegge pedagogiske opplegg som er tilpasset et flerkulturelt mangfold, på grunn av ulike språklige og kulturelle forutsetninger og erfaringer hos barna som går i barnehagen (s. 71). Imidlertid påpeker Rammeplanen for barnehagen at “barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9). Mangfold kan synliggjøres i barnehagen ved høytidsmarkeringer, merkedager og feiringen gjennom året (Gjervan et al., 2012, s. 156). Samtidig påpeker Sand (2019) at det kan føre til at barna «besøker» andre kulturer, før de

vender tilbake til den vanlige barnehagehverdagen. Og at dette kan gi et *eksotifisert* og forenklet bilde av en kultur, der barna kan oppleve å ikke kjenne seg igjen i den måten kulturen og hverdagen deres blir fremstilt på (s. 223). Ifølge Spernes og Hatlem (2019) kan synliggjøring om den kun skjer ved forskjellige markeringer og ikke som normalen, føre til at forskjeller hos barna ikke blir anerkjent og sett på som noe å være stolt over i hverdagen. Dette mener de blant annet kan føre til assimilering (s. 219).

Imidlertid mener Ingeborg Tveter Thoresen og Geir Winje (2017) at det å tilrettelegge og markere en høytid, kan føre til at barna deler og lærer om ulike høytider og bakgrunner. Dette gjennom opplevelser og erfaringer i fellesskap (s. 131). På en annen side sier Gjervan et al. (2012) at barna kan oppleve at det å få all oppmerksomheten rettet mot seg kan gjøre at de føler seg eksotisk og annerledes. På denne måten kreves det at personalet har bevissthet rundt hvordan dette kan oppleves for barna. De forklarer at: “Det er derfor viktig at mangfold er til stede i hverdagen slik at dette blir noe som barna kan gjenkjenne i det daglige” (s. 147). Samtidig forklarer Gjervan et al. (2012) at det skjer lek, læring, omsorg og samspill mellom barn og barn, og mellom barn og voksne, som en naturlig del hverdagen. Det er flest hverdager, og det er derfor viktig at barnet daglig opplever og blir møtt med respekt, anerkjennelse og sett på som verdifulle for den de er. De påpeker også at det er viktig at kulturelt og språklig mangfold er en naturlig del av barnehagehverdagen (s. 149-150).

Noen måter en kan gjøre kulturelt og språklig mangfold som en naturlig del av hverdagen er å la de ulike landene som er representert i barnegruppen bli synliggjort. Dette kan skje gjennom sanger, eventyr, fortellinger, leker og utstyr som er gjenkjennbart for alle barna i barnehagen. Personalet kan møte barnas erfaringer og kunnskap gjennom å la dem innvirke når det kommer til valg av tema, aktiviteter og innhold i barnehagehverdagen. Som følge av en synliggjøring av barnas kulturelle kompetanse kan de oppleve å få identitetsbekreftelse. De påpeker at barn på den måten blir anerkjent for den de er og det de har med seg av kompetanse og ressurser. I en slik ressursorientert tilnærming til flerkulturelt mangfold vil barnehagens innhold og utforming gjenspeile og synliggjøre det flerkulturelle mangfoldet i hverdagen (Gjervan et al., 2012, s. 68 og s. 141). Som nevnt ovenfor er blant annet språket en faktor i arbeidet med å synliggjøre det flerkulturelle mangfoldet i hverdagen. Derfor vil vi nå si noe om hvordan personalet kan støtte og legge til rette for at barna kan bruke språket på ulike måter i hverdagen.

2.1.2 Språk

Når det kommer til språk og synliggjøring av språk i barnehagen er det ulike måter personalet kan arbeide med dette. Anne Høigård forteller noe om det i «Barns språkutvikling: muntlig og skriftlig» (2019) der hun sier at det er viktig å støtte barna gjennom utvikling av en dobbel kulturtilhørighet. Der de ikke blir betraktet som barn som enten er norske eller fra en annen kultur, men begge deler. Hun mener at personalet i en flerkulturell barnehage bør ha kunnskap og kompetanse om språk og språkstimulering, som en måte å fremme språkutviklingen. De kan dermed fungere som en språklig støtte ved å tilrettelegge og gi mulighet for at barna kan bruke språket aktivt i hverdagen gjennom ulike varierte og meningsfulle aktiviteter for barnet (Høigård, 2019, s. 144 og s. 150).

Et personal som består av ansatte med ulik kulturell og språklig variasjon kan dermed være en del av barnehagehverdagen. Dette understreker også Spernes og Hatlem (2019) som sier at et flerspråklig personal bidrar inn med erfaring og kompetanse, slik at barna kan møte voksne de kan identifisere seg med. Barn og foreldre som ikke har norsk som morsmål, kan på denne måten møte språklig og kulturell gjenkjennelse og oppleve å bli sett og hørt og få forståelse for barnehagens hverdag (s. 227). Gjervan et al. (2012) kommer også inn på dette da de påpeker at dersom barnehagen ikke har et flerspråklig personal, kan barnas mulighet for å utvikle tospråkighet reduseres. De sier at dersom barnehagen har et flerspråklig personal, vil barna oppleve ulike språk i hverdagen. På denne måten kan barnas flerspråklige selvfølelse og identitet styrkes (s. 134). Vi ser dermed at barnehager med et mangfoldsperspektiv på språk, ansetter barnehagepersonell med flere språk for å speile barnas flerkulturalitet. Samtidig ser vi at også flerkulturelle foreldre inngår i en flerkulturell barnehage, derfor vil nå presentere teori rundt hvordan personalet kan samarbeide med foreldre.

2.1.3 Foreldresamarbeid

For å få til et godt foreldresamarbeid sier Vibeke Glaser (2018) at det kreves et samarbeid, der begge parter har forståelse for hverandre, og der foreldrenes innspill og synspunkter rundt arbeidet med deres barn blir sett på som ressurs og verdifull kompetanse. I dag har de fleste barnehager en mangfoldig barnegruppe, foreldre og personal. Dermed vil personalet møte foreldregrupper med ulikheter i språk, kulturer, nasjonaliteter og verdier (s. 18). Schram og Bergsland (2021) forteller at dersom personalet kun etterspør fakta og bakgrunnsinformasjon

om barnas land og kultur, kan det medføre et unyansert bilde og oppfatning av barna og foreldrenes bakgrunn. De mener at dette kan føre til at enkeltbarnet og foreldrene ikke blir sett for den de er, uansett bakgrunn og kultur. Samtidig sier de at det er viktig å ha kunnskap om barn og foreldres måte å handle og leve på (s. 76). En måte de kan få kunnskap om barna og foreldrenes bakgrunn på, er gjennom å bruke dem som ressurs i barnehagens pedagogiske arbeid.

Foreldrene kan være en ressurs ved å bidra på ulike måter inn i barnehagen, eksempel på dette kan være å komme med innspill til sanger, eventyr og fortellinger på ulike språk. De kan også bidra både muntlig og skriftlig, ved at de selv forteller eller oversetter bøker, fortellinger, eventyr og sanger (Gjervan et al., 2012, s. 151). Ifølge Gjervan et al. (2012) er det også nødvendig for personalet å ha kompetanse når det gjelder ferdigheter, kunnskaper og holdninger i samarbeid med foreldre. Dette må vises igjen i personalgruppen for å få til et godt samarbeid med foreldrene (s. 93). Som vi ser ovenfor kan personalets åpenhet i møte med andre kulturer og språk bidra til at foreldre sees på som ressurspersoner inn i det flerkulturelle arbeidet. I dette delkapitlet har vi sett at en flerkulturell barnehage kan bli til gjennom synliggjøring og bevissthet i møte med flerkulturelle barn. Videre vil nå se på de estetiske fagene i tilnærming til flerkulturelle barn i barnehagen.

2.2 Estetiske fag

Siden vår problemstilling omhandler de estetiske fagene som tilnærming til flerkulturelle barn, vil vi i dette delkapitlet presentere teori som belyser hvordan personalet kan anvende de ulike estetiske fagene forming, musikk og drama i møte med flerkulturelle barn.

2.2.1 Forming

I arbeid med de estetiske fagene, forteller Julie Borup Jensen (2020) at personalet kan oppleve at de bør ha stor kompetanse for å gjennomføre estetiske aktiviteter med barna, eller at dette er aktiviteter de opplever at de ikke mestrer, og at de derfor ikke setter i gang slike estetiske aktiviteter. Hun forklarer at estetiske aktiviteter dermed kan bli tilsidesatt og sett på som mindre verdifulle enn de er (s. 12).

Imidlertid kan vi se at forming blir brukt som et virkemiddel hvor barna kan uttrykke seg på ulike måter. En av måtene kommer Jørgen Moe (2018) inn på, når han sier at natur- og gjenbruksmaterialer er noen av de materialene som det ligger uendelige muligheter i for å skape noe ut fra. Videre forklarer han at ved arbeid med materialer på denne måten kan barna bearbeide sanseintrykk, og de inntrykkene de får av en opplevelse eller skapende prosess kan videre uttrykkes estetisk (s. 173). Aud Berggraf Sæbø som sier at i «Reggio Emilia filosofien» må barn få muligheten til å uttrykke seg og muligheten til å kommunisere, og dette kan de gjøre gjennom å utvikle alle sine språk. Det innebærer at barnet møter andre kulturer på en åpen måte, og at de er aktivt medvirkende og deltakende i å skape sin egen kultur (2017, s. 43).

Nina Scott Frisch kommer også inn på dette i «Boken om kunst og håndverk i barnehagen» (2018). Hun sier at ifølge «Reggio Emilia filosofien», har barn hundre språk, det kommer frem at barn har mange forskjellige måter å uttrykker seg på gjennom blant annet det visuelle språket, det verbale språket, det taktile språket og det musikalske språket (Frisch, 2018, s. 49). Her ser vi at forming kan gi blant annet flerkulturelle barn mange måter å uttrykke seg på, hvor musikk trekkes frem som en av disse hundre språk og måter å uttrykke seg på.

2.2.2 Musikk

Som vi var inne på ovenfor kan musikk gi blant annet flerkulturelle barn en måte uttrykke seg på. I følge Høigård (2019) kan dette skje gjennom musikken og dens musiske grunnelementer som bevegelse, gjentakelse, rytme, lyd og klang. Hun sier videre at vi kan finne grunnlaget for å bygge språket i musikken. Samtidig som det kan skje språktilegnelse gjennom musikk og sang bør ikke dette være hovedperspektivet, men at fokuset heller er på at barnet deltar i et gledefylt fellesskap (s. 24). Dette trekker også Mirjam Dahl Bergsland og Knut Kvaran i tidsskriftartikkelen, Inn i ringen, frem ved å si at musikk kan føre til et inkluderende fellesskap, siden musikk finnes i alle kulturer og er noe en kan ha felles. Dermed kan musikk i barnehagen blir brukt som en styrke i det flerkulturelle arbeidet (2011, s. 72).

Musikkpedagogen Morten Sæther (2019) forteller at musikk kan bety og oppleves ulikt for mennesker i ulike kulturer, samtidig forteller han at det ikke kun handler om kulturell bakgrunn i forhold til miljø og tilhørighet. Musikk kan også være med på å gi et innblikk i hvordan vi oppfatter oss selv og vår identitet, hvordan vi ønsker at andre skal oppfatte oss, den kan også signalisere tilhørighet i fellesskapet. Videre sier han at musikk kan være med på

å gi muligheter for kommunikasjon, ved å utøve og oppleve musikk i fellesskap kan vi skape noe som kan innebære at en overgår kulturelle og språklige begrensninger (s. 11 og s. 16).

Musikk kan finnes i musiske aktiviteter som sang, dans, rim, regler, dikt og språklek (Høigård, 2019, s. 168). De ulike musiske aktivitetene bør ifølge Schram og Bergsland (2021) være en del av barnehagen. De sier at barnehagen dersom barnehagen har sanger, regler og rim på ulike språk tilgjengelig i barnehagen, kan alle barna oppleve gjenkjennelse. De påpeker videre at det kan være utfordrende og tidkrevende for personalet å sette seg inn og lære sanger på nye språk, men understreker at også de flerspråklige barna møter på nye og ukjente sanger, regler og rim i barnehagen. Når det synges på ulike språk kan alle barna få mulighet til å delta, ved at de kjenner igjen ord, musikk, sang og bevegelser (s. 61-63).

Høigård (2019) forteller at mulighetene musikkaktiviteter i form av sang, regler og rim kan gi i møte med språk kan være store. Hun sier at sang, regler, rytme og bevegelse kan være med å skape glede og en felles gruppefølelse. Gjennom å bli invitert og inkludert inn i det musiske fellesskapet kan de flerspråklige barna få mulighet til å gjentatte ganger gjøre bevegelser, observere de andre og etterhvert lære ord. De kan dermed få mulighet til bli inkludert inn i fellesskapet gjennom en felles glede over bevegelse, rytme og ord i møte med sangleker, rim og regler. Forståelse for kroppsspråket, rytmen og melodien i musikken og språkforståelsen kan følge med etterhvert. Videre kan sang og musikk bli en vei inn til vennskap og lek, ved at barna har et fellesskap gjennom sang og glede ved at de deler noe felles, selv om de ikke har felles språk (s. 153-154). Vi ser dermed at det å oppleve fellesskap i musikken kan bidra til at barn får mulighet til å bli med inn i leken.

2.2.3 Drama

Drama og dramalek kan også være en tilnærming til flerkulturelle barn, hvor de kan uttrykke seg. Kari Mjaaland Heggstad (2012) beskriver drama som en handling som vises frem. Videre forklarer hun at i barnehagen kan dette være opplevelser og læring der barna selv uttrykker seg på ulike måter, gjennom bruk av fantasi, kroppsspråk og stemme (s. 15). Når det kommer til de mulighetene drama kan gi barn, sier Aud Berggraf Sæbø (2010) at drama og dramatisk lek kan gi barna erfaringer og mulighet til å forstå, erkjenne og oppleve seg selv og andre i ulike roller. Denne opplevelsen kan inneholde både tanker, følelser og kroppslig bevissthet (s. 37-38). Dramatisk lek, tar for seg ulike late- som- leker, som fantasilek, funksjonslek og rollelek. Og kan ha stor betydning for barnas sosialisering og samspillskompetanse. Samtidig

kan den også virke inn på språk- og begrepsforståelse, og er også med å utvide ordforrådet (Heggstad, 2012, s. 43-45).

Høigård (2019) påpeker at barna i rolleleken kan skape sin egen fantasiverden ved å gå inn i en rolle og handling, der sted, gjenstander, omgivelser og tid blir til noe annet enn det de er i den virkelige verden. Videre tas handlingen og rollene ut fra barnas egne erfaringer, både i møte med andre og de de har sett og hørt. Språket er med å støtte rolleleken, dermed er barn som er med i rollelek avhengig av å ta initiativ, følge opp og forstå de andre barnas innspill for å kunne delta (s. 66-67). Barn som ikke behersker det norske språket så godt vil ifølge Schram og Bergsland fremstå som en mindre populær lekepartner. De mener at de flerkulturelle barna ikke like lett blir inkludert i leken, og at det derfor er viktig at barna og deres ressurser blir gjort synlig for hverandre (2021, s. 26-27). Barnas kunnskap og ferdigheter rundt det språklige spiller en viktig rolle for om de kan delta i rollelek. Schram og Bergsland (2021) sier videre at det å arbeide med fortellinger, bøker og prosjekter over tid kan gi barna felles lekreferanser, opplevelser og vokabular, som videre kan inspirerer dem til et inkluderende lekfellesskap (s. 29). Å arbeide med fortellinger og høytlesing kommer også Høigård (2019) inn på da hun forteller at høytlesing og fortellinger til barn, der barna må lytte til det som blir fortalt gjør at de må forme sine egne bilder av det som blir fortalt. De som har en bedre språk- og begrepsforståelse vil lettere klare å følge med og delta. Samtidig sier hun at dersom vi som voksne lar barna delta aktivt og samtale rundt det de har sett og hørt, kan dette gjøre at de får en ny begrepsforståelse og gi dem nye erfaringer og impulser i møte med det de blir fortalt (s. 114-115). Her ser vi at drama kan være med å bidra til at flerkulturelle barn kan få utvikle språkforståelse gjennom drama aktiviteter, samtidig som de få nye erfaringer og opplevelser sammen.

3.0 Metode

I følgende kapittel vil vi trekke frem metodiske valg vi har tatt underveis og vi vil fortelle noe om forskningsprosessen. Kvale og Brinkmann (2015, s. 140) påpeker at metode kan forstås som «veien til målet». I et forskningsarbeid anvender vi metode for å samle inn, tolke og analysere informasjon eller datamateriale, for å få ny kunnskap eller for å få svar på forskningsspørsmål vi har (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). En rekke valg tas underveis i prosessen i et forskningsarbeid. Vi vil i dette kapitlet redegjøre for våre valg av forskningsmetoder, og innsamlingsstrategier. Først presenterer vi valg av metode for oppgaven, og kjennetegn ved den. Deretter sier vi noe om utvalg av intervjupersoner, planlegging av datainnsamling, beskrivelse av forberedelse og gjennomføring av intervju, analysearbeid og til sist vil vi si noe om etiske hensyn og metodekritikk.

3.1 Kvalitativ og kvantitativ metode

Når man ønsker å forske eller tilegne seg ny kunnskap om noe, benyttes hovedsakelig to forskningsmetoder, kvalitativ og kvantitativ metode (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). Kvalitativ metode handler om at forskeren går i dybden og får tak i og innhenter opplevelser og meninger på det man forsker på, mens kvantitativ metode gir oss målbare svar i form av enheter og tall (Dalland, 2020, s. 54). Det som skiller disse to metodene er at kvantitativ metode samler informasjon fra et bredt antall informanter gjennom for eksempel spørreundersøkelser, der svaralternativene allerede er gitt. I kvalitativ metode innhentes informasjon gjennom direkte kontakt med deltaker, med fokus på informantenes kunnskap, meninger og erfaringer. Denne dataen kan eksempelvis innhentes gjennom å gjennomføre intervju, samtaler og observasjon (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). I lys av vår problemstilling, der vi ønsker svar på hvordan personalet bruker de estetiske fagene i møte med flerkulturelle barn i barnehagen, er det naturlig å bruke kvalitativ forskningsmetode. Slik at vi kan få en dypere innsikt i informantenes oppfatninger, erfaringer og kunnskap om hvordan de praktiserer.

3.2 Intervju som metode

Etter å ha funnet problemstilling for oppgaven, skulle vi finne en metode som egnet seg for å belyse vår problemstilling på best mulig måte. Problemstillingen for vår oppgave er: “Hvordan bruke de estetiske fagene som tilnærming til flerkulturelle barn?”

Med bakgrunn i denne problemstillingen har vi valgt å bruke en kvalitativ metode, siden den kan gå i dybden og belyse problemstillingen fra ulike sider. Videre falt valget på å ha et kvalitativt intervju, fordi vi ønsket å få tak i barnehagelæreres egne erfaringer og forståelser knyttet til bruken av de estetiske fagene i møte med flerkulturelle barn i barnehagen. Et mål ved kvalitativt intervju som metode er å innhente empiri gjennom å få tak i menneskers erfaringer, opplevelser og handlingsvalg rundt ulike temaer (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 20). Ved å benytte kvalitativt forskningsintervju som metode har man mulighet til å stille varierte spørsmål og kan dermed få en dypere innsikt, utfyllende og detaljerte svar og beskrivelser fra informantene (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 77). Vi har valgt å intervju ulike barnehagelærere, for å få et større datainnsamlings materiale. På den måten kan vi drøfte ulike sider av hvordan barnehager arbeider med vår problemstilling.

3.3 Utvalg og presentasjon av informanter

Ved utvelgelse av informanter er det mange valg som må tas, deriblant antall informanter, målgruppe, hvem som er relevante å intervju, og hvordan vi skal ta kontakt med informantene. For å finne intervjupersoner til vår oppgave gjorde vi et strategisk utvalg. Vi ønsket å finne intervjupersoner som kunne belyse vår problemstilling (Dalland, 2020, s. 59). Det var nærliggende at de hadde utdanning som barnehagelærere, hadde erfaring i arbeid med flerkulturelle barn og estetiske fag. På bakgrunn av at informantene var fagutdannede personer, med kompetanse og erfaring innenfor tema, ville dette etter vårt skjønn gi mulighet for at informantene kunne gi mer utfyllende svar på våre spørsmål. Deretter måtte vi bestemme oss for hvor mange barnehagelærere som skulle intervjues. Vår vurdering om hvor mange informanter vi hadde behov for valgte vi å bygge på Bergsland og Jeger (2014, s. 71), som mener at det vil være nok med to til fem informanter i en bacheloroppgave. For å starte prosessen med utvelgelse av informanter valgte vi å benytte oss av internett til å søke opp ulike barnehager som kunne ha fokus på flerkulturelle barn og de estetiske fagene. Vi opplevde det utfordrende å innhente informanter til å stille til intervju. Først og fremst var utfordringen at flere av de aktuelle barnehagene vi ønsket å intervju, ikke hadde anledning til å stille som informanter. Fire barnehager responderte og var interessert i å delta i studien.

3.4 Planlegging av datainnsamling og forberedelse før intervjuene

For å innhente den informasjonen vi trengte og ønsket fra våre informanter utarbeidet vi en intervjuguide og et informasjons- og samtykkeskjema (vedlegg 1 og 2). Vi valgte å finne teori rundt temaet, og brukte den forforståelse som vi hadde fra praksis og undervisning, slik at vi hadde et godt utgangspunkt når vi skulle skrive intervjuguiden. Når vi skriver en intervjuguide kan vi velge om den skal være semistrukturert en strukturert (Bergsland & Jæger, 2014, s. 71). Vi valgte å bruke et semistrukturert intervju, med en intervjuguide som utgangspunkt og styrende for formen på intervjuet. Samtidig som intervjuguiden inneholder tilrettelagte spørsmål, var vi åpen for å variere tema og rekkefølge på spørsmålene (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 79). For å invitere til fordypning og for å vite mer om det informantene har sagt, benyttet vi oss av oppfølgingsspørsmål i gjennomføringen av intervjuet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 166).

Det å skrive intervjuguide var med på å forberede oss mentalt og faglig til intervjuet (Dalland, 2020, s. 83). I tillegg til det var intervjuguiden med som støtte i selve gjennomføringen av intervjuet. Informantene fikk forespørsel om de ønsket å få tilsendt intervjuguiden med spørsmålene i god tid før intervjuet. Vi ønsket selv at de skulle ta stilling til om de ønsket spørsmålene tilsendt på forhånd eller få dem under intervjuet. Alle informantene ønsket å få spørsmålene tilsendt på forhånd, dette anså vi som både positivt og negativt. Informantene kunne på den ene måten forberede seg godt til intervjuet. Men på en annen side kunne dette påvirke informantene til å formulere og fremstille sine svar, til noe som nødvendigvis ikke stemmer overens med hvordan praksisen fungerer. Etter forespørsel fra informantene valgte vi å gjennomføre intervjuene på zoom, og derfor sendte vi ut link til zoom møte i god tid før intervjuet. Vi testet ut det tekniske som lyd-, og bildekvalitet og internettdækning i forkant av intervjuet, slik at det kunne holdes på best mulig måte. Vi hadde også tenkt ut hvor vi, som studenter, skulle avholde intervjuet. Dette med tanken på rom, lys, sitteplasser og forstyrrelser som vi kan støte på under gjennomføringen av intervjuet.

3.5 Beskrivelse av gjennomføring

Intervjuene ble gjennomført over zoom. Vi brukte intervjuguiden som en retningslinje for å komme gjennom de temaene vi har, og for å få tilstrekkelig med informasjon til å belyse problemstillingen. Vi valgte å følge intervjuguiden, der vi gikk etter noen faste punkter, samtidig tilpasset vi spørsmålene etter samtalen. Det første vi gjorde når vi begynte

intervjuene, var å etablere en god kontakt gjennom å presentere oss selv og takke for at de ønsket å delta i intervjuet og forskningen. Deretter informerte vi kort om de viktigste punktene i informasjonsskrivet, slik som hvor lenge intervjuet vil vare, at vi skulle ta vare på deres personvern og anonymitet, at de kunne kontakte oss eller veileder dersom det var noe de ville ha svar på, og at informanten kunne trekke seg fra intervjuet når som helst (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 80).

Vi ønsket å ta lydopptak av intervjuet, derfor informerte vi informantene om dette i informasjonsskrivet og rett før selve intervjuet. Slik at de fikk ta stilling til dette selv, alle fire informantene bekreftet at dette var greit. Ved å bruke lydopptak som hjelpemiddel opplevde vi at vi kunne få en god flyt i samtalen gjennom å være tilstede og ha fokus på det informantene fortalte. Dalland (2020) underbygger dette når han sier at “Lydopptak er et uvurderlig hjelpemiddel. Det tar vare på alt som blir sagt, og fanger opp nyanser i språk og stemmeleie” (s. 91). Siden lydopptak ikke får med seg kroppsspråk, noterte en av oss også ned stikkord og endringer i toneleie eller kroppsspråk, på denne måten kunne tolkningene av svarene i analysen gjøres mer forståelige og troverdige.

Deretter startet vi selve intervjuet med utgangspunkt i spørsmålene vi hadde utformet i intervjuguiden. Der en av oss holdt intervjuet, mens den andre noterte ned. Intervjuguiden og spørsmålene var i hovedsak utgangspunkt for samtalen, samtidig som vi ønsket en åpen, god og levende samtale med dynamikk (Dalland, 2020, s. 83). Vi var opptatt av å holde en god flyt underveis i samtalen. Dermed prøvde vi å ikke avbryte informantene underveis dersom vi opplevde at de sporet av eller tok for seg noen av spørsmålene vi skulle stille senere i samtalen. Vi mente at vi i etterkant kunne velge hva som var relevant å ta med eller ikke, og vi opplevde at informantene fikk samtale mer fritt, noe som ga oss mer utdypning og informasjon rundt problemstillingen.

3.6 Analysearbeid

Gjennom å analysere kan vi få mulighet til å se hva intervjuet vi har gjennomført forteller oss, i tolkingen prøver vi å finne en mening i den informasjonen vi har fått fra informantene (Dalland, 2020, s. 94). Etter gjennomføring av intervjuene, startet vi arbeidet med å transkribere dem. Dette er et tidkrevende arbeid, og derfor satte vi av god tid til dette. Ved å

transkribere gjør man talespråket om til skriftlig form, dette er en start på analyseprosessen av datamaterialet. Vi brukte lydopptak som hjelpemiddel, på den måten kunne vi lytte, pause og spole underveis i det som ble sagt i intervjuet. Det ble også notert under intervjuene, og vi kunne dermed bevare det meste som ble sagt (Dalland, 2020, s. 95). Noe av det som er utfordrende med å analysere og tolke de innsamlede dataene, er å se og vise forskjell på våre egne tolkninger og det informantene har sagt (Bergsland & Jæger, 2014, s. 82). Dette krever en rekke beslutninger og vurderinger underveis. Det blir derfor viktig at forskjell på egne tolkninger og hva som er informantenes erfaringer, meninger og tanker tydeliggjøres underveis. Under transkriberinger fikk vi tid og mulighet til å reflektere og tenke over det som ble sagt av informantene, allerede der gikk tankene våre til hvordan informantenes informasjon kunne analyseres og drøftes opp mot teori.

3.7 Ethiske hensyn

Gjennom vår forskningsprosess både før, underveis og etter arbeidet med oppgaven var vi bevisst de etiske overveielser rundt intervjuundersøkelsen som måtte tas. De valg, hensyn og avgjørelser som tas kan ha konsekvenser både for arbeidet og det ferdige produktet. Vi var derfor svært bevisst å verne om informantenes rolle og deltakelse i prosjektet, gjennom å bevare deres konfidensialitet og taushetsplikt. All informasjon om informantene, opptak og transkripsjonene ble lagret på en ekstern harddisk, slik at det ble behandlet og lagret på en etisk måte (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 213). Informantene fikk i forkant av intervjuet tilsendt informasjonsskriv og samtykkeskjema (vedlegg 2.). Før vi gjennomførte intervjuene ble samtykkeskjema innhentet og signert. I informasjonsskrivet og samtykkeskjemaet er det sentralt å fortelle om anonymitet, frivillig deltakelse og informantens rett til å trekke seg når som helst i løpet av prosjektet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 104). I dette skrevet informerte vi informantene om prosjektets tema og problemstilling, om deres rettigheter og hva deres deltakelse ville ha å si for oppgaven.

3.8 Metodekritikk

Det er nødvendig at man også forholder seg kritisk til egne metoder i forskningen som gjøres (Rienecker & Jørgensen, 2013, s. 196). I den sammenheng vil vi gjennomgå og klargjøre de valg og metoder vi har benyttet oss av. Innen kvantitativ forskning finner man begrepene

reliabilitet og validitet. I kvalitativ forskning erstattes dette med troverdighet og gyldighet, som kan forstås som at en er tro mot materialet, kritisk vurderer og viser til alle avgjørelser som er blitt tatt (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). De data og kilder vi innhenter fra informantene og litteraturen, bør hele tiden redegjøres for og begge må være relevante for problemstillingen vår. Spørsmålene vi stiller, måten intervjupersonen forstår dem på og hvordan vi tolker svarene kan også ha noe å si for om data er pålitelig. Feil kan oppstå og data kan misforstås. Dette kan påvirke hvordan vi videre transkriberer og analyserer dataene (Dalland, 2020, s. 63).

Vår forforståelse og våre fordommer er noe vi kan bringe med oss inn i det vi vil undersøke. Forforståelse forstås her som at vi har tanker på forhånd om det vi skal undersøke, mens fordommer forstås som at vi allerede har gjort oss opp en mening om det vi undersøker. Det blir derfor viktig at vi er bevisst vår forforståelse og viser til den i vår undersøkelse (Dalland, 2020, s. 60). Vi kan oppleve og forstå noe på forskjellige måter, og dette kan påvirke vår utvelgelse, tolking og vektlegging av datainnsamlingen. Hvilke data vi innhenter kan formes av hva som er vårt fokus eller interesser (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 22). Vi har valgt problemstilling ut fra at dette er et tema vi selv engasjerer oss for, våre erfaringer og tanker fra tidligere praksis, kan dermed være med å påvirke hvordan vi tolker og analyserer funnene. Videre har en av oss kjennskap til en av informantene gjennom tidligere arbeid i denne barnehagen. Dette kan også være med å påvirke hvordan vi tolker eller drøfter det innsamlede datamaterialet. Det blir derfor viktig at vi er bevisst og kritisk reflekterer over egen metode og innsamlingsstrategier underveis.

4.0 Presentasjon og drøfting av funn

I denne delen av oppgaven vil vi drøfte relevant teori, empiri og forskning opp mot problemstillingen: “Hvordan bruke estetiske fag som tilnærming til flerkulturelle barn i barnehagen?” For å sikre informantenes anonymitet vil de bli omtalt som informant 1, 2, 3 og 4. Drøftingsdelen er tredelt, først vil vi drøfte flerkulturell bevissthet hos personalet i barnehagen. Deretter hvordan personalet kan synliggjøre det flerkulturelle mangfoldet, og avslutningsvis hvordan personalet bruker de estetiske fagene som tilnærming til flerkulturelle barn.

4.1 Flerkulturell bevissthet hos personalet

Barnehagen er ifølge Glaser (2018) et sted hvor vi kan møte ulikheter i språk, kulturer, nasjonaliteter og verdier hos barn, foreldre og personal (s. 18). Siden flerkulturalitet blir omtalt i problemstillingen, ser vi det som relevant å drøfte personalets bevissthet rundt det flerkulturelle, da dette kan være med å legge grunnlaget for det videre flerkulturelle arbeidet i barnehagehverdagen.

På spørsmål om hva informantene legger i begrepet flerkulturell, har de alle en felles forståelse der de sier at barna har elementer fra ulike kulturer i seg eller bak seg, og kan møte enda en i barnehagen. Dette er noe Høigård (2019) underbygger ved å si at barna ikke skal bli sett på som enten norske eller fra en annen kultur, men at de er begge deler, og at de bør støttes i deres doble kulturtilhørighet (s. 144). Med tanke på det informantene og Høigård sier, kan barn møte nye kulturer, samtidig at de allerede har en eller flere kulturer fra før, og voksne bør støtte opp under den kulturbakgrunnen barn har. Spernes og Hatlem (2019) kommer inn på dette ved å si at en barnehage ikke *er* flerkulturell men at personale *gjør* den flerkulturell gjennom praksis (s. 65-66).

Når informant 4 svarer på hva som legges i begrepet flerkulturell, påpeker hun at dette er et veldig tungt og stort spørsmål. Siden begrepet omfatter mye, ser vi at det kan være utfordrende å definere hva det å være flerkulturell innebærer. Sand (2020) påpeker at kjennetegn på flerkulturalitet, og det som gjør mennesker flerkulturell kan oppfattes ulikt (s. 79). Informant 4 sier videre at det finnes forskjeller og likheter overalt, dette kommer også informant 3 inn på ved å gi en metaforisk beskrivelse av begrepet flerkulturell: “Vi kan kalle

det flerkulturelle for en skål med masse godteri i, som har ulike smaker, former og egenskaper. En rekke av ulikheter i tradisjoner, tenkemåter og livsstil” (informant 3, 2022). Dette opplever vi som en beskrivende måte å definere begrepet flerkulturell på. Ved å bruke godteri som metafor, får vi se på ulikheter og likheter som finnes i fellesskapet. Vi tolker at fellesskap er hele skålen med godteri, og at hvert enkelt og unike godteri er med på å forme fellesskapet. Dermed er hvert barn med sin bakgrunn og kompetanse med på å tilføre noe inn i barnehagen. Samtidig kan flerkulturelle foreldre også tilføre noe i barnehagen med tanke på deres kompetanse og bakgrunn.

Informantene trekker frem at de samarbeider med foreldrene på ulike måter, de er opptatt av å ha dialog med foreldrene om hvordan de kan inkluderes, og på hvilken måte deres land kan bli løftet frem i barnehagen. Gjervan et al. (2012) underbygger dette ved å si at personalet trenger kompetanse når det kommer til holdninger, ferdigheter og kunnskap i samarbeidet med flerkulturelle foreldrene, samtidig sier de at dette må gjenspeiles innad i personalgruppen for at samarbeidet skal være optimalt (s. 93). Her ser vi at det gode foreldresamarbeidet krever at personalgruppen har felles holdninger og verdier. Samtidig sier Schram og Bergsland (2021) at personalet ikke kun må etterspør fakta om barnas kultur og land, for det kan føre til et unyansert og forenklet bilde av foreldrenes og barna sin bakgrunn (s. 76). Her ser vi en annen oppfatning om hvordan barnas kultur kan bli fremstilt på, som medføre at barn og foreldres land fremmes på en måte som ikke de kjenner seg igjen i, og derfor ser vi at nødvendigheten av at personalet har god dialog med foreldrene, samt at foreldrene inkluderes i barnehagearbeidet. Glaser (2018) bekrefter dette ved å si at det kreves en god dialog i samarbeidet med foreldrene, hvor både foreldre og personalet har forståelse for hverandre. Hun sier videre at det er sentralt at foreldrene blir sett på som ressurspersoner, at de blir anerkjent og at deres ønsker blir inkludert og sett på som verdifull kompetanse (s. 18). Sett i sammenheng med det informantene sier, ser vi at personalet kan bruke flerkulturelle foreldre som ressurs og hvor de blir anerkjent for den de er.

Personalet kan møte både barn og foreldre med ulike språklige og kulturelle bakgrunner, samtidig som de kan ha ulike kulturelle og språklige bakgrunner selv, noe de kan bruke inn i den flerkulturelle barnehagen. Ifølge Spernes og Hatlem (2019) kan dette bidra til at barn og foreldre blir sett og hørt, og at de kan oppleve å få en forståelse for hverdagen i barnehagen.

Dersom barna møter et personale de kan identifisere seg med, kan de oppleve gjenkjennelse i både det språklige og kulturelle (s. 227). Dette underbygger informant 3 ved å fortelle at hun er flerspråklig selv, og dermed kan være et støttende stillas for både barn og foreldre. Her får vi en forståelse av at personalet med sin språklige bakgrunn kan støtte flerkulturelle barn i hverdagen. Også Høigård (2019) forklarer at personalet kan være en språklig støtte, og kan tilrettelegge for varierte og språkstimulerende aktiviteter i hverdagen (s. 150). Flerspråklige ansatte blir her brukt som ressurs i møte med flerkulturelle barn og foreldrene.

Imidlertid påpeker Gjervan et al. (2012) at dersom barn ikke blir møtt med et flerspråklig personal, kan deres tospråklige utvikling begrenses. Derimot når et flerspråklig personell er tilstede i barnehagen, høres, anerkjennes og sees ulike språk. Noe som kan ha positiv virkning på barnets flerspråklige identitet og selvfølelse (s. 134). På en annen side forteller informant 2 at personalet kan bruke foreldre som språklig støtte i arbeidet med å lære ord på barnas språk. Her ser vi at informant 2 bevisst reflekterer over hvordan et ikke flerspråklig personal også kan lære seg ord og måter de kan møte flerkulturelle barn og foreldre. Hun erfarer at dette har gjort at barn og foreldre er mer åpne for å vise sitt språk. Her kommer det frem at hun forsøker å inkludere foreldrene, slik at barna og foreldrene kan oppleve stolthet over sin språklige bakgrunn.

Imidlertid trekker noen av informantene frem at de opplever utfordringer rundt det å arbeide med flerkulturelle. Informant 2 sier at de noen ganger må kommuniserer gjennom barna, og at dette gjør det vanskelig å vite om foreldrene har forstått det som ble formidlet. Her ser vi at personalet kan oppleve det som utfordrende når det kommer til språkforståelse i møte med foreldre fra andre kulturer. Det kommer likevel frem at informantene erfarer det som lærerikt, de sier at det handler om å holde seg selv faglig oppdatert. Vi ser her at personalet reflekterer over egne holdninger, ved at de ikke bare ser på utfordringer, men tvert imot ser på nødvendigheten av å ha kompetanse om flerkulturelt arbeid. Dette bekrefter Gjervan et al. (2012) som sier at utfordringer som følger med det flerkulturelle, kan mestres gjennom bevisstgjøring og arbeid med personalets kompetanse, holdninger og erfaringer (s. 71). Informant 3 deler en av sine erfaringer, der hun sier:

“jeg har opplevd som liten å ha bodd i mange ulike land. Det var veldig vanskelig for meg med språk, og dette ser jeg hos andre barn. Jeg fikk som barn møte en lærer som

forstod meg, og dette var stort for min del. Hver gang jeg tenker på hva den læreren var for meg så tenker jeg at slik som henne skal jeg bli når jeg bli stor. Jeg vil være åpen for alle kulturer og tradisjoner” (Informant 3, 2022).

Her kommer det frem at informantens egne erfaringer fra barndommen, har gjort henne mer reflektert, bevisst og åpen for andre kulturer og barn med andre språk. Dette vises også når hun sier i at hun vektlegger viktigheten av at personale som arbeider med flerkulturelle barn er åpne for læring. Hun påpeker at dette er en god start i arbeidet med flerkulturelle barn. Ifølge Aasen (2018) kan kritisk refleksjon bidra til å synliggjøre verdier, holdninger og tankeganger rundt det flerkulturelle (s. 176). Informant 3 og 4 underbygger dette ved å si at de reflekterer over egne holdninger og rundt eget arbeid. Informant 4 sier at det er bra det de gjør, men at de kan bli bedre. Alle informantene trekker frem at de kan lære av hverandre og de ulike kulturene de møter i barnehagehverdagen.

I denne drøftingsdelen har vi sett at en flerkulturell barnehage kan bli til gjennom personalets bevissthet rundt deres egne holdninger, ferdigheter og refleksjoner rundt det flerkulturelle arbeidet i hverdagen. Vi har sett betydningen av at personalet støtter opp og anerkjenner den kulturelle og språklige bakgrunnen barna har. Barn og foreldre kan da oppleve identitetsbekreftelse og bli inkludert i barnehagens fellesskap. Dette kan de gjøre gjennom blant annet et ressursorientert foreldresamarbeid, og et flerspråklig personal som barn og foreldre kan oppleve identitetsbekreftelse hos. Dette krever et personal som bevisst reflekterer over hva de legger i å være flerkulturell, og hvordan de kan arbeide for å være en flerkulturell barnehage. Der ulikheter og flerkultur blir anerkjent, synliggjort og sett på som verdifull inn i fellesskapet.

4.2 Synliggjøring av det flerkulturelle mangfoldet i hverdagen

På spørsmålet om hvordan de ulike barnehagene synliggjør flerkulturelt mangfold i barnehagen, trekker informantene frem flere like refleksjoner, erfaringer, begrunnelser og tanker. Informantene forteller alle at de er opptatt av å synliggjøre og løfte frem mangfoldet ved ulike markeringer, men også i hverdagen. Dette underbygger rammeplanen som sier at barnehagen skal bruke mangfoldet som en ressurs, slik at barna kan oppleve at deres flerkulturelle identitet blir støttet og styrket i hverdagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9). Vi ser her at informantene har et ønske om å arbeide med synliggjøring av mangfold som

en naturlig del av hverdagen. Samtidig og i lys av vår problemstilling finner vi det relevant å se hvordan, og om de estetiske fagene trekkes inn i informantenes synliggjøring av det flerkulturelle mangfoldet.

Informant 1, 3 og 4 forteller at de setter fokus på kulturene som er representert gjennom ulike merkedager. Dette underbygger Gjervan et al. (2012) som sier at mangfoldet i barnehagen kan synliggjøres gjennom ulike høytidsmarkeringer, feiringer og merkedager (s. 156). På en annen side sier de at synliggjøring av språklig og kulturelt mangfold bør skje som en naturlig del av hverdagen. De forklarer dette ved å si at barna opplever flest hverdager, det er der i relasjon med andre barn og voksne at de opplever samspill, lek, læring og omsorg. Derfor blir det avgjørende for barnet å møte anerkjennelse og verdi for den de er i hverdagen (s. 149-150). Her ser vi ut fra informantenes utsagn ovenfor at de bruker hverdagen til blant annet å synliggjøre kulturene ved ulike markeringer, på en annen side trekker også informant 3 frem en estetisk opplevelse i hverdagen der språket kom til uttrykk gjennom musikk:

“Når vi har gruppearbeid eller samlingsstund spør vi om noen av barna vil synge en sang til de andre. Vi har en jente på gruppen som er veldig glad i å synge på sitt språk, og viser stolthet rundt dette. Jeg synes det er veldig fint at de andre barn kan få høre sanger på ulike språk” (informant 3, 2022).

Med andre ord ved å synliggjøre denne jentas kulturelle og språklige kompetanse, gir barnehagen barnet mulighet til å få identitetsbekreftelse. Dette kan samsvare med det Gjervan et al. (2012) sier om at barnet blir anerkjent for den de er og det de har med seg av ressurser og kompetanse (s. 141). Ut fra det informanten sier tolker vi det slik at de også bruker hverdagen til å tilrettelegge for ulike estetiske aktiviteter, i dette eksempelet musikk. Barnet får bruke sin interesse for sang inn i fellesskapet med de andre barna, samtidig som hun synliggjør språket og kulturen for de andre. Her ser vi at de både får fremhevet de estetiske fagene, samtidig som de anerkjenner og synliggjør det flerkulturelle mangfoldet.

Som nevnt tidligere forteller informant 1, 3 og 4 at de setter av en dag til å markere de nasjonene og kulturene som er markert i barnehagen på ulike måter. Informant 3 sier at i deres barnehage får førskolebarna markert hver sin dag. Hun forteller at de andre barna blir kjent med landet og kulturen hvor barnet kommer fra gjennom kulturell sang og dans, slik som

somalisk dans og folkedans. Her ser vi at informant 3 bruker musikk og dans inn i markeringene, hvor barna viser stolthet over å vise sin bakgrunn og kultur. Dette med å dele sin bakgrunn underbygger Thoresen og Winje (2017) ved å si at dersom personalet legger til rette for ulike markeringer, kan barnet få dele sine erfaringer og opplevelser rundt dette med de andre barna, og lærer noe om hverandres bakgrunn (s. 131). I gjeldende barnehage oppleves det som en felles begivenhet der barna deler av seg selv og sin identitet gjennom bruk av estetiske fag som musikk og dans.

På en annen side dersom vi ser på informant 1 sin forklaring på hvorfor de setter av en dag til å markere barna, sier hun at: “tanken bak dette er at kulturen og barnet får fokuset den ene dagen. De andre dagene er det nemlig stort sett den norske kulturen og de norske eventyrene som er i fokus” (Informant 1, 2022). Dette viser at den norske kulturen kan være den som gjenspeiles oftest i hverdagen, gjennom for eksempel eventyr, og at barnas ulike kulturelle bakgrunn blir synliggjort på egne dager. Gjervan et al. (2012) kommer inn på hva dette kan ha å si, da han forklarer at det ikke er sikkert at alle barn synes det er fint å få all oppmerksomhet rettet på seg den ene dagen, dette kan få dem til å føle seg eksotisk og spesiell, slik at det dermed krever et personal som har innsikt og forståelse for dette også (s. 147). Her ser vi at markering av et barn og en kultur kan ha ulike sider ved seg, det er derfor relevant at personalet er bevisst disse sidene og reflekterer over hvorfor de gjør som de gjør.

Vi opplever at Informant 1 bevisst forsøker å reflektere over hvorfor og hvordan de markerer og synliggjør de ulike kulturene, gjennom at hun forklarer at ved å ha slike merkedager, kan de sette fokus på barna og kulturen. Dette viser at de forbereder seg og ønsker å sette seg inn i kulturene på en målrettet måte. De gjennomfører de ulike markeringene ved bruk av ulike estetiske virkemidler, som å ta i bruk dramatisering og fantasi gjennom en fiktiv flyreise, med musikk og ulike konkrete og aktiviteter som skal bidra til å få følelsen av å være på reise. Her ser vi at barna får ta del i en estetisk opplevelse, samtidig som de får bli kjent med de ulike kulturene som er representert i barnehagen. På en annen side påpeker Sand (2019) at dette kan føre til at barna drar på besøk til andre kulturer, før de vender tilbake til den vanlige barnehagehverdagen (s. 223). Her kommer det frem at de stiller seg kritisk til å vise en kultur i et forenklet bilde, før de vender tilbake til den hverdagen de kjenner.

Imidlertid er det andre måter å synliggjøre barnas bakgrunn, og dette kommer informantene inn på da de forteller at de bruker barnas innspill når det kommer til å introdusere sanger, dans og dramatiseringer fra ulike kulturer. Gjervan et al. (2012) underbygger dette med å si at personalet kan møte den erfaringen og kunnskapen barna sitter på, ved å la dem bidra i valg av aktiviteter, tema og innhold i hverdagen (s. 141). Videre forteller informantene at de inkluderer foreldrene ved å spørre om det er noe de ønsker å bidra med. For eksempel i samlinger hvor de kan synge en sang, fortelle eventyr, samt at foreldrene kan lage mat, vise nasjonaldrakten eller andre ting de ønsker å bidra med. Dette viser at informantene ser både barn og foreldre som verdifulle ressurspersoner i estetiske aktiviteter. Også Gjervan et al. (2012) sier at personalet bør bruke flerkulturelle foreldre som ressurser med tanke på hvordan innhold i barnehagen tilrettelegges, og hvordan de kan bidra i ulike aktiviteter. Videre forklarer de at en slik ressursorientert tilnærming til mangfold, vil vise seg ved at innhold og utforming i barnehagens hverdag gjenspeiler mangfoldet. Dette vil for eksempel si sanger, eventyr og fortellinger på ulike språk, lek og utstyrs materiell som har ulik kulturell tilhørighet, slik at det er gjenkjennbart for alle barna (s. 68 og s. 151). Informant 3 opplever at barna er stolt over sin kulturelle tilhørighet, og at de vet at de er fra et flerkulturelt samfunn. Barna ønsker å lære om hverandres land, språk og kultur og dette mener informanten bidrar til å skape et inkluderende felleskap. Der alle kulturer og individer blir synliggjort og sett på som verdifulle.

I denne drøftingsdelen har vi sett at synliggjøring av mangfold kan skje både ved ulike markeringer, men også som ulike estetiske opplevelser i hverdagen. Der sang og musikk, drama og dans kan brukes som en måte å synliggjøre ulike kulturer og bakgrunner. Samtidig har vi også sett at personalet bør være bevisst, og reflektere over at markeringer også kan føre til at barn, deres kultur og bakgrunn, vises frem og besøkes, istedenfor å være en del av hverdagen. Synliggjøring av kulturelt og språklig mangfold har blitt trukket frem som noe som kan bidra til at barna kjenner stolthet og anerkjennelse over sin bakgrunn. Ved at personalet bruker barn og foreldre som ressurser inn i det flerkulturelle arbeidet i hverdagen, kan alle barna i felleskap få dele og bli kjent med ulike kulturer. Blant annet gjennom ulike aktiviteter, sang, dramatisering, reiser, mat og eventyr som gjenspeiler ulike land og kulturer.

4.3 Estetiske fag som felles språk

I denne drøftingsdelen vil vi belyse problemstillingen, ved å drøfte funn og teori opp mot hvordan personalet kan anvende de estetiske fagene som forming, musikk og drama i tilnærming til flerkulturelle barn. Informantene forteller at estetiske fag som forming, musikk og drama i arbeid med flerkulturelle barn, bidrar til et inkluderende fellesskap. Informant 1 forteller om en estetisk opplevelse som vi opplever trekker frem de ulike estetiske fagene og deres verdi:

”Det nærmer seg jul og vi ligger på gulvet og har disko-lommelykt lys i taket. Adventslyset er tent og alle ligger på gulvet, lyset er av, alle hører på musikken. Vi spiller av “Ingen som du”, av Ingebjørg Bratland. Ingen forstår ordene, men det er helt ubetydelig. For de som forstår så er det veldig fine ord, men barna er ikke avhengig av å forstå ordene for å kose seg i den stunden. Men hvis vi ikke hadde hatt lyset, hadde vi ikke fått den opplevelsen og de samme følelsene fra det øyeblikket. Det får vi fra rytmen, musikken, og lys bevegelsen. De inntrykkene som det gir oss, gir oss den gode følelsen som vi får inni oss når vi ligger der. En felles opplevelse” (Informant 1, 2022).

Sitatet illustrerer en god fellesskaps opplevelse, der informanten deler sine tanker rundt hva dette estetiske øyeblikket hadde å si for fellesskapsfølelsen. Vi ser at opplevelsen tar for seg kjernen i det de estetiske fagene har å si i møte med flerkulturelle barn. Dette forklarer informant 1 ved å si at de estetiske fagene ikke er avhengig av språk. Estetiske opplevelser handler derimot om å finne og dele felles øyeblikk og inntrykk. Informanten sier at de estetiske fagene gir grunnlag for felles opplevelser, og skaper et felles språk hvor alle kan delta og uttrykke seg gjennom.

4.3.1 Hundre språk, hundre måter å uttrykke seg på

Informantene sier at de arbeide på ulike måter med forming i møte flerkulturelle barn, hvor de ulike kulturene synliggjøres gjennom estetikken. Samtidig sier de også at forming er noe de kunne arbeidet mer med. Her ser vi at informantene reflekterer over sin egen praksis i tilnærming til flerkulturelle barn.

I intervjuene kommer det frem at informantene arbeider med forming på ulike måter. Informant 4 forteller at de er en Reggio Emilia inspirert barnehage, som mener at barnet har hundre språk, og hundre måter å uttrykke seg på. Hun sier at disse ulike språkene kommer til uttrykk gjennom blant annet forming. Dette kan samsvare med Frisch (2018) som forteller at Reggio Emilia filosofien påpeker gjennom begrepet hundrespråklighet, at barna har mange ulike måter å uttrykke seg på. Og at de uttrykker seg gjennom ulike språk, som det verbale, visuelle, det musikalske og det taktile språket (s. 49). Vi kan se gjennom det informanten og teoretikeren sier, at forming kan gi flerkulturelle barn mulighet til å tolke og erfare sine estetiske uttrykk på ulike måter. Her kan vi se at dersom personalet ser de mulighetene forming kan ha i møte med barn, kan det bidra og motivere til å sette i gang estetiske formingsaktiviteter.

Samtidig forteller informant 1 at alle har ulike kompetanseområder som de er gode på. Hun sier at hun har støttet seg på de andre i personalet når det kommer til forming, siden dette er et område hun ikke føler seg så god på. På den ene siden sier Jensen (2020) at personalet kan føle at de må være en ekspert innen faget, for å kunne ha nok kompetanse til å sette igang estetiske aktiviteter i hverdagen. På den andre siden kan personalet oppleve at de estetiske aktivitetene de ikke mestrer så godt kan bli mindre viktige, siden de ikke har kompetanse om dem. Hun mener at det som kan skje, er at de estetiske aktivitetene på denne måten ikke får den verdien de fortjener og bør ha (s. 12). Hvilke holdninger personalet har i møte med de estetiske fagene, og hvilke ferdigheter og kompetanse de kjenner at de sitter inne med, er noe de bevisst kan reflektere over. Slik at alle barna gis mulighet til å få delta i formingsaktiviteter. Informant 1 og 4 sier at de har reflektert over dette når de sier at alle i personalet har ulike kompetanseområder, og at de kan utfylle hverandre. Her ser vi at de ser muligheter, istedenfor begrensninger, og at de bruker hverandre som ressurs slik at formingsaktiviteter kan bli en del av hverdagen.

Som nevnt ovenfor når personalet opplever at de ikke mestrer et estetisk fag, så kan de bruke hverandre som ressurs, slik at alle barna får mulighet til å delta i for eksempel formingsaktiviteter. Når det kommer til ulike formingsaktiviteter er både informant 3 og 4 opptatt av natur- og gjenbruksmaterialer som en måte å arbeide med forming. Informant 3 opplever at det å arbeide med denne typen udefinerbart materiell gir flerkulturelle barn mange måter å uttrykke seg på. Dette underbygger Moe (2018) ved å si at arbeid med denne type

materiell kan gi ulike måter å tolke, skape og uttrykke seg (s. 173). Sett i sammenheng med det Frisch sier, forklarer informant 4 at det å arbeide med denne typen udefinerbart materiell, krever at barna må bruke fantasi og kreativitet når de skal forme eller lage noe de for eksempel vil tilføye inn i leken. Her ser vi at både informant 3 og 4 er opptatt av forming, og at de er bevisst hvordan de bruker det udefinerbare materiale med flerkulturelle barn. Det kommer frem at de ser hvilket utbytte dette kan ha for barna. Altså at barna kan få uttrykke seg individuelt og i fellesskap uansett språklige forutsetninger.

Alle informantene nevner at de har faste formingsdager, samtidig sier informant 1 at de hver dag har ulike formingsaktiviteter, og at de varierer mellom spontane og planlagte aktiviteter. Hun påpeker at i de spontane aktivitetene er prosessen det viktigste, og selve utforskingen med materialene. Videre sier informanten at i møte med flerkulturelle barn handler det om å finne stunder hvor en deler felles opplevelser, uavhengig av språket. Her ser vi at i de spontane formingsaktivitetene kan personalet gi barna ulike måter å utforske materialer i fellesskap med andre selv om de ikke deler et språk. Dette understreker Sæbø (2017) når hun sier at barna må gis muligheter til å kommunisere og uttrykke seg sammen, for at alle deres språk skal utvikles. Derfor bør de være deltakende i å skape sin egen kultur og møte andres kulturer på en åpen og søkende måte (s. 43). Både informant 3 og 4 vektlegger at en estetisk opplevelse skal være en sanseopplevelse, der de er opptatt av prosessen og ikke resultatet. Samtidig sier alle informantene at de estetiske fagene er en del av barnehagehverdagen, hvor de ulike kulturene kommer frem gjennom forming i både spontane og planlagte aktiviteter. Videre forteller informant 3 og 4 at barn lærer spesielt mye gjennom de estetiske aktivitetene dersom de kommer med impulsene selv. Carlsen (2020) forklarer at Reggio Emilia pedagogikken ser på barnet som et individ, som er med på å forme sin egen kultur og kunnskap gjennom ulike skapende prosesser sammen med andre barn. Videre forklarer hun at ulikheter i både syn, kultur og kunnskap er viktige inn i fellesskapet (s. 18-19).

I denne drøftingsdelen kan vi se at barn har mange språk som de kan uttrykke seg gjennom, både verbalt, visuelt, musikalsk og taktilt. Dersom personalet legger til rette for formingsaktiviteter, kan det gi barna mulighet til å delta i skapende prosesser der de kan uttrykke, erfare og tolke disse ulike språkene. Udefinerbart materiale trekkes frem som en tilnærming til flerkulturelle barn. Dette på grunn av alle mulighetene de gir, her må barna

bruke fantasi og kreativitet til å uttrykke seg på. Dermed kan forming gi barna muligheter til å uttrykke seg individuelt og i fellesskap, uansett språklige og kulturelle forutsetninger.

4.3.2 Musikk som vei inn i fellesskapet

Flere av informantene forklarer at de bruker musikk i barnehagen for å gi barna mulighet til å uttrykke seg i fellesskap med andre barn. De opplever at en ikke må ha språket på plass for at musikk skal kunne uttrykkes, men at språket kommer gjennom musikken. Dette oppfatter vi som at personalet har en bevisst holdning i forhold til å anerkjenne barna. Flerkulturelle barn som ikke har norsk som morsmål kan på denne måten komme inn i fellesskap med de andre barn hvor musikken blir brukt som virkemiddel ved at de kan uttrykke seg gjennom musikken.

Ifølge Høigård (2019) kan musikk finnes i ulike musiske aktiviteter som dans, sang, språklek, regler, rim og dikt, og disse aktivitetene kan være med på å bygge språket (s. 168). Informant 1 forteller at hun er opptatt av å bruke både musikk og dans som en måte å synliggjøre kultur på i hverdagen. Sett i sammenheng med det Høigård sier kan vi se at informanten støtter seg til blant annet musikken for å synliggjøre de ulike kulturene. Videre sier Høigård (2019) at språktilegnelse og språkstimulering ubevisst kan ha fokus i musikkaktiviteter, men at hovedfokus derimot bør være rettet mot at barna få delta i et fellesskap. Hun forklarer at flerspråklige barn kan komme inn i lek og vennskap gjennom musikk, ved å dele felles glede over rytme, ord og bevegelser. Barna gjentar bevegelser, observerer og lærer språket etterhvert, samt får forståelse for kroppsspråket, melodien og rytmen i musikken (s. 24 og s. 153-154). Her ser vi at musikkaktiviteter bør være rettet mot inkluderende fellesskap istedenfor at fokus ligger på at barn lærer seg språk. Vi ser i det informanten sier ovenfor at hun er bevisst på at flerkulturelle barn kan ha nytte av musikken, med tanke på deltakelse i fellesskapet, siden hun bruker musikken i hverdagen. Samtidig kan vi se bevissthet rundt det flerkulturelle arbeidet ved at informanten sier at hun er opptatt av å bruke musikken til å synliggjøre ulike kulturer.

Flere informanter sier at de bruker musikk for å introdusere ulike kulturer i barnegruppen, og det kommer frem at barna blir introdusert for ulike sang og musikk på merkedager. Informant 1 sier at de gjennom dette kan gi barna et bredere musikkbilde, og at utvalget bør være stort i arbeid med estetiske aktiviteter. Her kan vi se en reflektert holdning rundt de estetiske fagene,

hvor det kommer frem at utvalget kan være smalt og at personalet bør ha en bevissthet rundt dette. Imidlertid nevner informantene flere ganger at de ønsker å arbeide mer med musikk i barnehagen. Det at de nevner dette flere ganger, kan peke på at informantene reflekterer kritisk over egen praksis eller at det finnes forholdsvis lite musikk i deres barnehage. Dette igjen kan være på grunn av manglende kompetanse eller ressurser. Ifølge Schram og Bergsland (2020) kan personalet oppleve det som tidkrevende og utfordrende å lære seg, og sette seg inn i sanger på nye språk, samtidig sier de at personalet bør være bevisst på at flerspråklige barn også møter ukjente regler, rim og sanger i barnehagen (s. 61-63). Dette underbygger informant 2 når hun sier at det må være vanskelig for barn å sitte på to språk. Her ser vi et personal som ser og anerkjenner barn. Fordi for barna kan det være utfordrende å lære seg nye sanger når språk begrenser dem. Ved at hun ser barna og ønsker å støtte opp under dem, kan musikk fungere som et redskap og som en vei inn i fellesskapet.

Informant 1 trekker frem at de bruker faste sanger, regler og musikk til faste tider for at barna skal bli kjent med musikken. Dette kan det tyde på at informanten er bevisst på at det kan være betydningsfullt for flerkulturelle barn å høre den samme sangen gjentatte ganger. Samtidig kan vi spørre om hva som har hovedfokuset når en synger samme sangen om igjen for flerkulturelle barn. Kan aktiviteten være rettet mot språktilegnelse eller mot det å skape et fellesskap? Det finnes ingen fasitsvar, men Bergsland og Kvaran (2011) understreker i deres artikkel at fellesskap byr på muligheter. De sier at det å ha noe felles, bærer på en styrke i det pedagogiske arbeidet med flerkulturelle barn. Det kommer frem at musikk blir brukt som en styrke, og er noe som brukes og er kjent i alle kulturer. Musikk vil på denne måten bidra til å skape muligheter for å utvikle et fellesskap som kan føre til inkludering i barnehagen (s. 72). Dette kommer informant 3 inn på og hun forteller at de bruker sang og musikk slik at barna kan oppleve trygghet og tilhørighet når de hører musikk eller sanger som de har kjennskap til. Hun erfarte dette i en situasjon der et barn som gråt ble trøstet når informanten sang på barnets språk. Schram og Bergsland (2021) underbygger dette ved å si at barnehagen bør tilrettelegge for sang, rim, og regler på forskjellige språk, slik at barna kan møte gjenkjennelse (s. 61-63).

I situasjonen nevnt over, ser vi at personalet forsøker å bruke sin språkkompetanse for å imøtekomme et barn som trengte omsorg. Informanten og barnet delte noe felles, uten å bruke språk som måte å kommunisere på, de brukte derimot musikken. Hun erfarte at barnet som

gråt kunne identifisere seg i sangen. Sæther (2019) understreker dette ved å si at opplevelser i fellesskap, med musikk, kan føre til at en overgår språklige samt kulturelle begrensninger. Videre sier Sæther at gjennom musikken kan vi oppfatte vår identitet, og at musikken kan fremvise tilhørighet i et fellesskap hvor de ulike identiteter kommer frem på ulike måter (s. 11 og s. 16).

I denne drøftingsdelen blir det gjort tydelig hvilken rolle musikken kan ha i bidra til at barna får uttrykke seg i musiske fellesskap. Dersom personalet legger til rette for musiske aktiviteter som sang, rim og regler på ulike språk, kan barnas flerkulturelle og språklige identitet bli synliggjort og sett på som verdifull kompetanse, uansett forutsetninger. Musikkens muligheter for å uttrykke seg vises her gjennom at rytme, gjentakelse og bevegelser er noe alle kan forstå, og dermed gir musikken også uendelige muligheter for språklig utvikling. Samtidig og kanskje like så viktig kan musikken være en vei inn for flerkulturelle barn til å bli inkludert i vennskap og lek gjennom det musiske fellesskapet.

4.3.3 Drama som vei inn i fellesskapet

Informantene forteller at de bruker drama og dramalek på ulike måter i barnehagehverdagen med flerkulturelle barn. Både i samling, rollelek og ulike prosjekter der barna får medvirke med sine innspill. I barnehagen kan drama ifølge Heggstad (2012) være aktiviteter og estetiske opplevelser der barna får uttrykke seg gjennom kroppsspråket, stemmen og fantasi på ulike måter (s. 15). Her ser vi at flerkulturelle barn kan ha utbytte av drama for de kan delta i det med sine forutsetninger, for de kan uttrykke seg gjennom kroppsspråket, samtidig at de kan bruke stemmen sin selv om at de kanskje har språklige begrensninger. Heggstad kommer (2012) videre inn på forskjellige late-som- leker, slik som funksjonslek, fantasi lek og rollelek. Videre forteller hun at dramatisk lek kan innvirke positivt på barns språk- og begrepsforståelse, og utvikling av samspillkompetanse med andre barn (s. 43-45). Sett i sammenheng med det informantene forteller om at de bruker drama i hverdagen ser vi at flerkulturelle barn i disse barnehagene blir gitt muligheter til å utvikle språk i fellesskap med andre barn.

Både informant 1, 2 og 3 understreker at de bruker rollelek som tilnærming til flerkulturelle barn i møte med drama. Høigård (2019) påpeker at i barns rollelek kan de få mulighet til å skape en egen fantasiverden. Der de deltar i en handling, har ulike roller, og der gjenstander,

omgivelser og tid er noe helt annet enn i virkeligheten (s. 66-67). Med tanke på rollelek ser vi at flerkulturelle barn får muligheter til å gå inn i en egen fantasiverden, og at det ikke er noe begrensninger som kan hindre dem her. Informant 1 forteller at de har hatt fokus på å dramatisere ulike eventyr, bøker og fortellinger over tid, med faste ord og roller, og at dette har vært med å støtte flerkulturelle barn videre når de skal inn i rollelek med andre barn. Informanten påpeker at det er viktig at dramatiseringen går igjen flere ganger over tid, og forklarer dette med at barn som ikke er språklig sterke, på denne måten kan få bygget seg opp et ordforråd og en forståelse for dramatisk lek, som de kan bruke inn i rolleleken med de andre barna. Hun sier at barna bruker det de har lært og sett gjennom personalets formidling av ulike eventyr, bøker og fortellinger, for å få innpass og bli inkludert i leken. Over tid vil de kanskje kunne bygge på og utvikle sin egen identitet og forståelse inn i rolleleken. Samtidig gir dette flerkulturelle barn en mulighet og start inn i den dramatiske leken, selv om de ikke forstår lek kodene, språket og samhandlingsmønstrene. Her ser vi at informanten har kunnskap og en bevisst forståelse for hvordan og hvorfor drama kan bidra inn i arbeidet med flerkulturelle barn.

Schram og Bergsland (2021) underbygger dette ved å si at når barnehagen innfører bøker, fortellinger, prosjekter og lignende over en lengre tid, kan det bidra til et inkluderende fellesskap der barna får felles opplevelser, lek referanser og ordforråd (s. 29). Sæbø (2010) påpeker også at drama og dramatisk lek i barnehagen kan være med å gi barna mulighet i form av å forstå og erfare seg selv og de andre barna i forskjellige roller (s. 37-38). Informant 2 underbygger dette ved å si at hun opplever at drama og dramatisk lek har mange nytteområder og at det gir uendelige muligheter for barnas utvikling, samt at hun opplever at flerkulturelle barn er interessert i drama, at de derfor ønsker å bruke drama aktivt i hverdagen. Her kommer frem at informanten tar barns innspill med inn i hverdagen, og at hun ser verdien av hva drama kan ha å bety for flerkulturelle barn.

Flere av informantene nevner språket som en utfordring når det kommer til dramatisering og dramatisk lek med flerkulturelle barn. Det de erfarer er at flerkulturelle barn ofte har behov for god tid, gjentakelse, faste ord og roller for å komme inn i den dramatiske leken. De forklarer dette med at de som kanskje ikke er så språklig sterke ikke like lett går inn i dramatisk lek, eller blir utelatt fra den av de andre barna. Ifølge Høigård (2019) er språket en viktig faktor som støtter rolleleken for barna. Barn som deltar i en rollelek er avhengig av å å

ha språklige ferdigheter og kunnskaper, slik at de kan forstå de andre barna, påvirke og følge opp rolleleken (s. 66-67). Dette erfarer informant 2 som sier at de barna som er språklig sterke, lettere bidrar inn i dramatisering av eventyr og fortellinger eller den dramatiske leken barna har selv. På den ene siden forklarer Schram og Bergsland (2021) at barn som ikke er like trygge i det norske språket, ikke alltid blir sett på som en etterspurt lekekamerat. Flerkulturelle barn kan med en slik forståelse, ha vansker med å komme inn i og bli inkludert i dramatisk lek. På den andre siden sier de at det derfor er viktig å synliggjøre barna for hverandre, slik at flerkulturelle barns ressurser og lekekompetanse blir gjort like verdifull og gyldig for de andre barna i barnehagen (s. 26-27). Dette er noe vi selv har erfart i arbeid med flerkulturelle barn og dramatisk lek, vi ser at de trenger mer støtte og tilstedeværende voksne som bidrar til å gjøre dem til attraktive lekekamerater for de andre barna.

Samtidig kommer også informantene inn på høytlesning og dramatisk formidling som en måte personalet kan arbeide med flerkulturelle barn. Informant 3 forteller at de formidler og dramatiserer eventyr med konkreter fra de ulike landene som er representert i barnehagen, under formidlingen ber de barna lukke øynene og bruke fantasien rundt ordene de hører i eventyrene. Slik at selv om ikke alle barna forstår ordene så kan de bruke fantasien til å danne egne forståelser av det de hører. Her kan samtale under eller i etterkant av formidlingen gi barna måter å tolke og uttrykke sine tanker og erfaringer. Dette underbygger Høigård (2019) som sier at høytlesning kan bidra til at barna bruker fantasien sin når de lytter og prøve og danne sin egen forståelse av det som blir fortalt. Det vil være lettere å delta for de som har et bredere ordforråd. Samtidig kan personalet legge til rette for samtaler rundt høytlesningen, hvor barna kan få en ny forståelse, erfaring og impulser for det de hører (s. 114-115). Informant 1 forteller at det å bare lese en bok, ikke alltid er lett å forstå, og hun mener at språket ved å dramatisere og å bruke konkreter blir som en støtte til fortellingen og at de utfyller hverandre. Dermed kan vi se at de barna som ikke er språklige sterke kan få en begynnende forståelse for det som blir formidlet gjennom konkretene og dramatiseringen. Ut fra det vi har sett ovenfor ser vi at drama som virkemiddel i møte med flerkulturelle barn, kan gi barna mulighet til å bli inkludert i fellesskapet. Uansett forutsetninger kan barna dele opplevelser og uttrykke seg dramatisk gjennom samspill med andre barn og voksne.

I denne drøftingsdelen har vi sett at drama og rollelek trekkes frem som viktige elementer når det gjelder tilnærming til flerkulturelle barn. Dette på grunn av de mulighetene drama kan gi

flerkulturelle barn i å delta og bli inkludert i fellesskapet. Her kan barna få delta i en fantasiverden som de kan uttrykke seg gjennom. Samtidig påpekes også viktigheten av at personalet er tilstedeværende og tilrettelegger for gjentagende dramaaktiviteter og høytlesing for flerkulturelle barn. På denne måten kan de få støttet og bygget opp språket, slik at de kan bli attraktive lekekamerater som kan delta inn i felles dramatisk lek med andre barn.

5.0 Avslutning

Vi har nå undersøkt hvordan personalet i barnehagen bruker de estetiske fagene, forming, musikk og drama i møte med flerkulturelle barn, gjennom problemformuleringen “Hvordan bruke estetiske fag som tilnærming til flerkulturelle barn i barnehagen?”. Ved å intervju fire barnehagelærere fra ulike barnehager har vi sett at informantene vektlegger og deler flere felles refleksjoner og tanker rundt temaet estetiske fag som tilnærming til flerkulturelle barn i barnehagen.

Gjennom arbeid med denne oppgaven har vi blitt bevisst at barnehagen ikke *er* flerkulturell, men at det personalet *gjør*, definerer om de er en flerkulturell barnehage. Dette har vist seg i informantenes svar, der de bevisst reflekterer over hvordan de arbeider med flerkulturelle barn, og hvorfor de handler som de gjør. Informantene nevner at de kritisk reflekterer over egne holdninger, ferdigheter og kompetanse i møte med den flerkulturelle barnehagen, og hvordan de kan blir bedre i dette arbeidet. Vi ser betydningen av at informantene ønsker å inkludere og anerkjenne de ulike språklige og kulturelle ulikhetene. Ved å bevisst bruke seg selv, barn og foreldre som ressurser inn i synliggjøring av det flerkulturelle mangfoldet i hverdagen.

Når det kommer til synliggjøring av det flerkulturelle mangfoldet i barnehagen, ønsket vi å vite hvordan personalet inkorporerer de estetiske fagene som en del av synliggjøringen av mangfoldet. Her nevner informantene ulike markeringer av kulturer som en måte de synliggjør det flerkulturelle mangfoldet i hverdagen. Dette gjør de blant annet gjennom sang, drama og dans som ulike estetiske virkemiddel for å synliggjøre og anerkjenne hvert barn og deres språklige og kulturelle bakgrunn. Vi vil poengtere at denne praksisen kan også oppleves ekskluderende der barn kan oppleve oppmerksomheten som negativ. På en annen side forklarer informantene at de bevisst ønsker å inkludere barn og foreldre i hverdagen ved å invitere til at de kan bidra med blant annet sang, dramatisering, eventyr og mat som gjenspeiler ulike kulturer og språk. Ut fra dette forstår vi at barna kan oppleve identitetsbekreftelse og oppleve at deres bakgrunn er verdifull inn i fellesskapet.

Denne undersøkelsen har vist oss at estetiske fag som forming, musikk og drama kan bidra til å skape felles opplevelser og språk. De estetiske fagene åpner for å uttrykke seg visuelt, taktilt, musisk og verbalt. Dette gir rom for at barnehagebarna får ulike måter å uttrykke seg på uansett språklig og kulturell bakgrunn og forutsetninger. Det er avgjørende at personalet fungerer som en tilrettelegger og støtte i aktivitetene for å blant annet hjelpe barna til forståelse slik at de blir attraktive lekekamerater. Gjennom arbeid med oppgaven og etter endt prosess har vi tydelig sett at de estetiske fagene kan ha en betydelig rolle i arbeidet med flerkulturelle barn. Vi vil påstå at det å bruke forming, drama og musikk som en tilnærming til flerkulturelle barn, med rett fokus og kunnskap, kan åpne opp for en utvidet forståelse, og gi grunnlag for fellesskap, inkludering, språkutvikling og gode erfaringer og opplevelser hos barna. Dette er noe vi vil ta med oss videre inn i vår fremtidige rolle som barnehagelærere.

6.0 Litteraturliste

Aasen, W. (2018). *Teamledelse i barnehagen* (2. utg.). Fagbokforlaget.

Bergsland, M. D. & Jæger, H. (Red.). (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Cappelen Damm.

Bergsland, M. D. & Kvaran, K. (2011). "Inn i ringen": Et musikkpedagogisk utviklingsprosjekt i en flerkulturell barnehage. *Barn* 2011(2), 67-82.
<https://doi.org/10.5324/barn.v29i2.4191>

Carlsen, K. (2021). *Reggio Emilia: atelierkultur og utforskende pedagogikk*. Fagbokforlaget.

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Abstrakt Forlag.

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal Akademisk.

Frisch, S. N. (2018). Barnehagens historie i et kunst- og håndverksfaglig lys. I N. S. Frisch, M.-A. Letnes & J. Moe (Red.), *Boka om kunst og håndverk i barnehagen* (s. 23-51). Universitetsforlaget.

Gjervan, M., Andersen, C. E. & Bleka, M. (2012). *Se mangfold! perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen* (2. utg.). Cappelen Damm.

Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid: barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2. utg.). Universitetsforlaget.

Heggstad, K. M. (2012). *7 veier til drama: Grunnbok i dramapedagogikk for lærere i barnehage og skole* (3. utg.). Fagbokforlaget.

- Høigård, A. (2019). *Barns språkutvikling: muntlig og skriftlig* (4. utg.). Universitetsforlaget.
- Jensen, J. B. (2020). *Estetiske læreprosesser i barnehagen*. Gyldendal.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.
[Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver bokmål \(udir.no\)](https://www.udir.no/rammeplan-for-barnehagens-innhold-og-oppgaver)
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Moe, J. (2018). Materialer, form og rom- inne og ute. I N. S. Frisch, M.-A. Letnes & J. Moe (Red.), *Boka om kunst og håndverk i barnehagen* (s. 157-195). Universitetsforlaget.
- Rienecker, L. & Jørgensen, P. S. (2013). *Den gode oppgaven: håndbok i oppgaveskriving på universitet og høyskole* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Sand, S. (2020). *Ulikhet og fellesskap: flerkulturell pedagogikk i barnehagen* (4. utg.). Cappelen Damm.
- Schram, M. & Bergsland, M. D. (2021). *Barnehagens møte med kulturelt mangfold*. Fagbokforlaget.
- Spernes, K. & Hatlem, M. (2019). *Den flerkulturelle barnehagen i bevegelse: teoretiske og praktiske perspektiver* (2. utg.). Gyldendal.
- Sæbø, A. B. (2010). *Drama i barnehagen* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Sæbø, A. B. (2017). Kunstfagenes plass i barnehagen. I K. Bakke, C. Jenssen & A. B. Sæbø (Red.), *Kunst, kultur og kreativitet: kunstfaglig arbeid i barnehagen* (2. utg., s. 17-46). Fagbokforlaget.
- Sæther, M. (2019). Hva er musikk? I Sæther, M & Angelo, E. (Red.), *Barnet og musikken: en*

innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter (3. utg., s. 9-39).

Universitetsforlaget.

Thoresen, T. T. & Winje, G. (2017). *Religioner, mangfold og etikk i barnehagen* (2. utg.).

Cappelen Damm.

Vedlegg 1: Intervjuguide

Intervjuguide

Bakgrunn og erfaring:

- Kan du fortelle litt om:
- Hvilken utdannelsesbakgrunn har du?
- Har du arbeidet som pedagog i barnehage i mange år?
- Har dere flerspråklige ansatte?
- Har du lang erfaring i arbeid med flerkulturelle barn?

Estetiske fag:

- Hvilken erfaring har du med å bruke de estetiske fagene i barnehagen?
- Hvilken plass har estetiske fag i barnehagehverdagen deres?
- Kan du gi eksempel på hvordan dere arbeider med de estetiske fagene i barnehagen (Når, hvor, hvordan, eksempel på eventuelle prosjekter)
- Har du noen tanker om hva estetiske fag som drama, musikk og forming kan ha å si for flerkulturelle barn?
- Har du noen eksempler på dette som du vil dele?
- Synes du at estetiske fag bidrar til et inkluderende felleskap?
 - På hvilken måte?
- Har du opplevd det som utfordrende å arbeide med flerkulturelle barn i møte med de estetiske fagene?
- Hvordan opplever dere at barna tar imot estetiske aktiviteter?

Flerkulturell:

- Hva legger du i begrepet flerkulturell?
- Hva mener du er viktig i arbeid med flerkulturelle barn?
- Hvordan synliggjør dere kulturelt mangfold i barnehagen i hverdagen?
- Hvordan gjør dere dette, og hvorfor?
- Hvordan kan du være med å skape et miljø i barnehagen som styrker det

flerkulturelle mangfoldet?

Foreldresamarbeid

- Hvordan samarbeider dere med foreldrene og barnehagen i forhold til dette temaet?
- Hvordan inkluderer dere foreldrene i forhold til bruk av de estetiske fagene?
- Bruker dere foreldrene som ressurser?

Er det noe mer du ønsker å tilføye?

Vedlegg 2: Informasjonsskriv og Samtykkeerklæring

Informasjonsskriv/Samtykkeerklæring

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Estetiske fag som tilnærming til flerkulturelle barn i barnehagen»

Vi er to studenter ved Høgskolen på Vestlandet som går barnehagelærerutdanningen. Vi skal skrive bacheloroppgave med tema estetiske fag. Problemstillingen vår er: «Hvordan bruker personalet estetiske fag som tilnærming til flerkulturelle barn i barnehagen?»

I den forbindelse ønsker vi å intervju fire barnehagelærere som har erfaring knyttet til dette temaet. Vi ønsker å undersøke hvordan estetiske fag som forming, drama og musikk, med de egenskapene det innebærer, kan være med å bidra til inkludering og tilhørighet for flerkulturelle barn i barnehagehverdagen. Derfor lurer vi på om du ønsker å delta som informant gjennom intervju i vår bacheloroppgave?

Ditt personvern-hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Dersom du ønsker å delta i prosjektet, innebærer det deltakelse i form av et intervju, hvor informasjonen fra intervjuet vil bli benyttet i arbeidet med å besvare problemstillingen vår. Det vil ta deg ca.30-45 minutter. Intervjuet vil inneholde spørsmål om dine erfaringer og tanker rundt arbeidet med de estetiske fagene i møte med flerkulturelle barn. Vi vil ta lydopptak og gjøre notater under intervjuet, alle opplysninger om deg vil oppbevares konfidensielt under prosjektperioden og ingen enkeltpersoner vil kunne gjenkjennes i det publiserte materialet. Både vi og vår veileder har taushetsplikt når det gjelder innsamling og bearbeiding av data. Har du spørsmål kan du kontakte oss eller vår veileder. Det er helt frivillig å delta i prosjektet. Dersom du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket ditt, uten å oppgi grunn. Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes 25.mai 2022. Alle dine personopplysninger og informasjon fra intervjuet vil da bli slettet.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Dersom du har spørsmål til oppgaven eller ønsker mer informasjon. Ta gjerne kontakt med:

...

Tlf:

Epost:

...

Tlf:

Epost:

Vår veileder for bacheloroppgaven er:

Anna Blekastad Watson,

Epost: Anna.Blekastad.Watson@hvl.no

Samtykkeerklæring

Ved å delta samtykker du til at vi kan bruke dine svar i oppgaven. Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet, og fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til at mine svar kan oppbevares og behandles frem til prosjektet er avsluttet.

Sted/dato og navn/signatur

Med vennlig hilsen

...